

Eğitimde Rubrik Kullanım Rehberi

1. Rubrik Nedir?

Rubrik, öğrencilerin performanslarını belirli ölçütlere ve net başarı düzeylerine göre değerlendiren yapılandırılmış puanlama aracıdır. Diğer adı 'dereceli puanlama anahtarı'dır. Rubrikler:

- ❖ Öğrencilerin, kendilerinden beklenen performansı açıkça anlamasını sağlar.
 - ❖ Öğretmen için nesnel ve tutarlı değerlendirme sağlar.
 - ❖ Öz ve akran değerlendirmeyi kolaylaştırır.
- (Kaynaklar: Brookhart, 2013; Andrade, 2000)

2. Rubriklerin Kullanım Amaçları

- Öğrencilerin değerlendirme kriterlerini önceden bilmesini sağlamak (Andrade, 2000).
- Nesnel ve şeffaf bir değerlendirme süreci sunmak (Brookhart, 2013).
- Öz değerlendirme ve akran değerlendirme süreçlerine rehberlik etmek (Topping, 2009; Nicol & Macfarlane-Dick, 2006).
- Öğrencilere yapılandırılmış ve hedefe yönelik geri bildirim sağlamak (Panadero & Jonsson, 2013).

3. Rubrik Kullanım Yöntemleri

- I. **Öğretmen Değerlendirmesi:** Rubrik, yalnızca öğretmen tarafından puanlama amacıyla kullanılır. Bu yaklaşım, değerlendirmede tutarlılık sağlar (Brookhart, 2013).
- II. **Öz Değerlendirme:** Rubrik öğrencilerle paylaşılır, öğrenciler kendi performanslarını değerlendirir. Bu yöntem, metabilîşsel farkındalığı artırır (Nicol & Macfarlane-Dick, 2006).
- III. **Akran Değerlendirmesi:** Öğrenciler birbirlerini rubriğe göre değerlendirir. Akran değerlendirme, eleştirel düşünme ve işbirliği becerilerini geliştirir (Topping, 2009; Falchikov, 2013).
- IV. **Karma Kullanım:** Öğretmen, öz değerlendirme ve akran değerlendirme sonuçlarını kendi değerlendirmesiyle birleştirir (Panadero & Jonsson, 2013).

4. Rubrik Türleri

- 1) Analitik Rubrik – Her kriter ayrı puanlanır; detaylı geri bildirim sağlar.
- 2) Holistik Rubrik – Performans bir bütün olarak değerlendirilir; hızlıdır.
- 3) Gelişimsel Rubrik – Zaman içinde ilerlemeyi ölçer.

5. Rubrik Oluşturma ve Uygulama Adımları (Birleřtirilmiř 7 Adım)

Adım	Açıklama
1. Amacınızı Belirleyin	Rubrik hangi öğrenme kazanımını ölçmek için kullanılacak? (Brookhart, 2013)
2. Ölçütleri Seçin	Açık, ölçülebilir, anlaşılır kriterler belirleyin (Moskal, 2000).
3. Performans Düzeylerini Tanımlayın	Düzeyler net ve birbirinden ayrılmış olmalı (Stevens & Levi, 2013).
4. Açıklayıcı Tanımlar Yazın	Her düzey için somut, gözlenebilir davranıř örnekleri verin.
5. Geçerlik ve Güvenilirlięi Sağlayın	Ölçütlerin öğrenme hedefiyle uyumlu olduğundan emin olun; tarafsızlık ve tutarlılık sağlayın.
6. Öğrencilerle Paylaşın	Rubrik değerlendirme öncesinde öğrencilere verilmelidir (Andrade, 2000).
7. Uygulama ve Geri Bildirim Verin	Puanlamadan sonra yapılandırılmış, gelişime yönelik geribildirim sağlayın (Panadero & Jonsson, 2013).

Not: Burada yer alan adımlar genel olarak “Analitik Rubrik”i karşılamaktadır çünkü bu tür rubrik, Eğitim bilimlerinde en yaygın kullanılması, geri bildirim potansiyelinin yüksek olması ve geçerlik-güvenirlik avantajı nedeniyle tercih edilmektedir.

Holistik ve gelişimsel rubrikler belirli durumlarda faydalı olsa da, bu rehberde ayrıntılı ölçme ve biçimlendirici değerlendirme hedeflendiğinden kapsam dışında bırakılmıştır.

6. Etkili Rubrik Tasarımı İçin İpuçları

- ✓ Hedeflerle doğrudan ilişkili kriterler seçin.
- ✓ Somut ve gözlenebilir davranış tanımları kullanın.
- ✓ Kriterler arası çakışma olmamasına dikkat edin.
- ✓ Performans düzeyleri arasındaki farkı netleştirin.
- ✓ Rubrik tasarımına öğrencileri ve meslektaşları dahil edin.

7. Kaynaklar

Andrade, H. G. (2000). Using Rubrics to Promote Thinking and Learning. Educational Leadership, 57(5), 13–18.

Brookhart, S. M. (2013). How to Create and Use Rubrics for Formative Assessment and Grading. ASCD.

Moskal, B. M. (2000). Scoring Rubrics: What, When and How? Practical Assessment, Research, and Evaluation, 7(3).

Nicol, D. J., & Macfarlane-Dick, D. (2006). Formative assessment and self-regulated learning. Studies in Higher Education, 31(2), 199–218.

Panadero, E., & Jonsson, A. (2013). The use of scoring rubrics for formative assessment purposes revisited. Educational Research Review, 9, 129–144.

Stevens, D. D., & Levi, A. J. (2013). Introduction to Rubrics. Stylus Publishing.

Topping, K. J. (2009). Peer Assessment. Theory into Practice, 48(1), 20–27.

8. Ek İnternet Kaynakları

Bu bölümde yer alan bağlantılar rubrik tasarımı, kullanımı ve örneklerine dair uygulamalı bilgiler ve şablonlar sunmaktadır. Ana metindeki bilgileri tamamlayıcı niteliktedir.

a. Northern Illinois University – Rubrics for Assessment

Rubrik türleri, tasarım süreci ve örnek şablonlar. Özellikle ölçüt belirleme ve performans seviyelerini netleştirme konusunda uygulamalı örnekler içerir.

<https://www.niu.edu/citl/resources/guides/instructional-guide/rubrics-for-assessment.shtml>

b. Cornell University – Using Rubrics

Rubriklerin değerlendirme sürecindeki rolünü, öğrenci öğrenmesine katkılarını ve ders içi entegrasyon yöntemlerini açıklar.

<https://teaching.cornell.edu/teaching-resources/assessing-student-learning/using-rubrics>

c. University of Nebraska–Lincoln – Designing Effective Rubrics

Etkili rubrik tasarımı için ipuçları ve iyi–zayıf rubrik örnekleri. Geçerlik, güvenilirlik ve adalet ilkelerini nasıl sağlayabileceğinizi gösterir.

<https://teaching.unl.edu/resources/grading-feedback/design-effective-rubrics/>

d. Kutztown University – Rubrics Guidelines

Rubrik hazırlamada dikkat edilecek noktaları, örnek kriter tanımlarını ve farklı disiplinlerden örnek rubrikleri sunar (PDF Kaynak).

https://www.kutztown.edu/Departments-Offices/A-F/Assessment/Documents/Rubrics%20Guidelines_King.pdf

e. NC State University – Rubric Best Practices, Examples & Templates

Rubrik tasarımında sık yapılan hataları ve bunların nasıl önlenebileceğini örneklerle açıklar. İndirilebilir şablonlar da içerir.

https://teaching-resources.delta.ncsu.edu/rubric_best-practices-examples-templates/

9. En İyi Eğitsel Rubrik Tasarlama Araçları

Kategori	Araç / Sistem	Ücret Durumu	Özellikler ve Notlar	Bağlantı
Rubrik Oluşturma & Yönetimi (Açık Kaynak Kodlu)	Moodle Rubrics	Ücretsiz / Açık kaynak	Açık kaynak LMS olan Moodle'ın yerleşik rubrik aracı. Ölçüt ve seviye tanımlama, etkinliklere (ödev, forum vb.) entegre kullanım.	https://docs.moodle.org/402/en/Rubrics
	Sakai Rubrics	Ücretsiz / Açık kaynak	Sakai LMS içinde yerleşik Rubrics aracı. Ders/ödev değerlendirmelerinde kriter bazlı puanlama ve şablon paylaşımı.	https://www.sakailms.org
	Rubric Creator (Marco Learning)	Ücretsiz / Açık kaynak	Açık kaynak kodlu rubrik oluşturma aracı. Kriter ve düzey tanımlama, şablon paylaşımı. Web sürümü: rubriccreator.com	https://github.com/thegraid/enetwork/rubric-creator
Rubrik Oluşturma & Yönetimi	RubiStar	Ücretsiz	Kullanıcıların özelleştirilebilir rubrikler oluşturmaya olanak tanır. Önceden hazırlanmış "kriter şablonları" sunar. Hesap oluşturmada da kullanılabilir. Basit arayüzü sayesinde öğretmenler ve öğrenciler için hızlı bir çözümdür.	http://rubistar.4teachers.org
	Quick Rubric	Ücretsiz (hesap ile)	Sürükle-bırak arayüz ile kolay rubrik oluşturmaya imkân sağlar. Kriterleri ve performans düzeylerini hızlıca düzenleme, rubrikleri paylaşma ve yazdırma seçenekleri mevcut.	https://www.quickrubric.com
	AssessPrep	Ücretli (Demo mevcut)	Çevrim içi sınav ve proje değerlendirmelerinde rubrik kullanımı; Google Workspace ve çeşitli LMS entegrasyonları; raporlama.	https://www.assessprep.com

	Google Classroom Rubrics	Ücretsiz (Google hesabıyla)	Google Classroom üzerinden rubrik oluşturma ve ödevlere ekleme. Öğrenci puanlama ve geri bildirim sürecini hızlandırır. Google Docs ve Sheets ile entegre çalışabilir.	https://support.google.com/edu/classroom/answer/9335069
Gelişmiş Analitikler	iRubric (RCampus)	Ücretsiz temel / Ücretli Pro sürüm	Rubrik oluşturma, paylaşma ve puanlama yanında istatistiksel raporlama sunar. Öğrenci performans analizi için güçlü araçlar içerir.	https://www.rcampus.com/indexrubric.cfm
Proje Tabanlı Öğrenme	TeacherEase Rubrics	Ücretli	Proje tabanlı öğrenme ortamlarında kriter bazlı değerlendirme için tasarlanmış. Öğrencilerin proje süreçlerindeki gelişimini ayrıntılı takip imkânı sunar.	https://common-goal.com/teacherease

10. Eğitsel Rubrik İndirme Siteleri:

1. Quick Rubric – Hızlı ve kolay rubrik hazırlamaya yarayan çevrimiçi araç. <https://www.quickrubric.com>
2. TemplateLab – Word formatında indirilebilir, kategori odaklı 40+ şablon sunar. <https://templatelab.com/rubric-templates>
3. RubiStar – Eğitimciler için çevrimiçi rubrik oluşturma platformu. <https://rubistar.4teachers.org>
4. Smartsheet – Excel, Word, PDF ve Google Docs formatlarında indirilebilen 15+ şablon sağlar. <https://www.smartsheet.com/rubric-templates>
5. PBLWorks – Proje tabanlı öğrenme için güçlü, örneklerle destekli rubrikler sunar. <https://www.pblworks.org/download-project-based-learning-rubrics>
6. Storyboard That – Çizim tabanlı eğitim materyalleri için rubrikler oluşturmak isteyenlere özel. <https://www.storyboardthat.com/create/rubric-worksheets>
7. Teachers Pay Teachers (TPT) – Öğretmenlerin hazırladığı rubrikleri filtreleyerek ulaşabilirsiniz. <https://www.teacherspayteachers.com/browse/teacher-tools/rubrics/free>